

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

Vår dato: **10 DES 2013**
Vår ref.: NVE 201205696-12 kv/genn
Arkiv: 311/015.Z
Deres dato:
Deres ref.: 201200226 - 21

Saksbehandler:
George Nicholas Nelson
22 95 92 17, genn@nve.no

Vurdering av konsesjonsplikt for nytt Nore I kraftverk i Nore og Uvdal kommune

Statkraft Energi AS har planer om å erstatte dagens Nore I med et nytt Nore I kraftverk. Dette skal bygges i fjell bak eksisterende kraftverk. Basert på foreliggende opplysninger om tiltaket, er det NVEs vurdering at tiltaket ikke utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven. NVEs vedtak er fattet med hjemmel i vannressursloven § 18, og kan påklages innen tre uker til Olje- og energidepartementet.

Ved eventuell bygging av nye Nore I kraftverk, kan NVE i medhold av eksisterende konsesjonsvilkår følge opp planlegging, bygging og drift av det nye anlegget. NVE skal godkjenne detaljplanene før anleggsarbeidene settes i gang. Statkraft Energi må søke NVE om anleggskonsesjon etter energiloven.

NVE viser til brev fra Statkraft Energi (SE) datert 12.6.2013 med informasjon om planene om bygging og drift av nytt Nore I kraftverk.

SE ber NVE avklare eventuelle konsesjonsmessige forhold rundt byggingen av nytt Nore I kraftverk. NVE bes også om å avklare forholdet til eventuelle andre krav etter konsekvensutredningsforskriften § 3, jmfør forskriftens vedlegg II nr 12.

Saksbehandling

Brevet fra SE med informasjon om tiltaket ble 18.6.2013 sendt på begrenset høring til Nore og Uvdal kommune, Buskerud fylkeskommune og Fylkesmannen i Buskerud. Høringsfristen var 15.8.2013. Buskerud fylkeskommune og Fylkesmannen i Buskerud sendte inn sine høringsuttalelser etter fristen, men NVE har likevel valgt å ta hensyn til uttalelsene i den videre saksbehandlingen. NVE sendte høringsuttalelsene til SE for kommentarer den 30.8.2013. Vi mottok SEs kommentarer på e-post den 18.9.2013. Vedlagt e-posten var også en pilotprosjektrapport om kartlegging av biologisk mangfold og en rapport om isforhold og frostrøyk ved et nytt Nore I kraftverk.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

NVE skal på bakgrunn av brevet med informasjon om tiltaket, rapporter fremlagt av SE og høringsuttalelser avgjøre om utbyggingen medfører slike skader eller ulemper for allmenne interesser at tiltaket må ha egen konsesjon etter vannressursloven (vrl) § 8.

Informasjon om tiltaket

Nore I kraftverk utnytter fallet i Numedalslågen mellom Tunhovdfjorden og Rødbergdammen. SE har utredet flere muligheter for videre drift av kraftverket. Fortsatt drift i eksisterende kraftverksbygning er forbundet med stor usikkerhet og er vurdert som ikke aktuelt. SE planlegger derfor å bygge en ny kraftstasjon i fjell bak eksisterende stasjonsbygning.

Nytt Nore I kraftverk vil kobles på vannveien for dagens Nore I, og inntaket i Tunhovdfjorden forblir uendret. Adkomst til ny kraftstasjon vil være fra stasjonsområdet for eksisterende kraftverksbygning, mens utløpstunnelen vil munne ut i Rødbergdammen øst for eksisterende utløp fra dagens stasjonsbygning.

Noen nøkkeltall for tiltaket:

	Nore I	Nore II
Inntaksmagasin	Tunhovdfjorden	Uendret
Utløpssted	Rødbergdammen	Uendret
Slukeevne, maks	72 m ³ /s	Inntil 78 m ³ /s
Effekt	206 MW	230 – 234 MW
Antall aggregater	8	Inntil 3
Produksjon	1183 GWh	Ca 1263 GWh
Reguleringskonsesjon	Kgl. res. av 18.5.2001	Uendret

SE har vurdert at en slukeevne på inntil 78 m³/s vil være en optimal utnyttelse av vannressursene fra Tunhovdfjorden med tilhørende nedslagsfelt. Dette vil gi en produksjonsøkning på inntil 80 GWh. Av dette vil inntil 15 GWh komme fra innvunnet flom- og forbitappingstap fra Tunhovdmagasinet, hovedsakelig om sommeren, mens bedre virkningsgrad og 4 – 6 meter høyere fall vil bidra med 65 GWh.

Nøyaktig aggregatkonfigurasjon og størrelser vil ikke være klare før senere i planleggingsarbeidet, men SE antar effekten vil fordeles mellom to større Francis-aggregater og et mindre aggregat.

Med de foreliggende planene er det ikke behov for andre kraftlinjer enn kabel fra ny kraftstasjon til Statnetts utanlegg rett ved eksisterende Nore I kraftstasjon.

Avhengig av detaljutformingen av et nytt kraftverk, vil det være behov for å håndtere 80.000 – 130.000 m³ fjellmasser. SE har identifisert tre områder i Nore og Uvdal kommune som kan være aktuelle å ta i bruk. To av områdene er regulert til massetak, og ett er regulert til industri/elproduksjon. SE opplyser at de er i dialog med kommunen og private berørte grunneiere om deponering av massene på disse områdene. SE har også innledet dialog med Statens vegvesen om bruk av fjellmassene til samfunnsnyttige formål.

SE har analysert hvordan vassdraget kan bli påvirket ved at slukeevnen økes fra 72 m³/s til 78 m³/s. Det konkluderes med at økningen vil nedføre marginale endringer i hvordan magasiner disponeres og i vannføringen nedstrøms Rødberg. I følge SE vil tiltaket heller ikke medføre økt fare for erosjon eller grunnvannsendringer. Det antas også at konsekvensene av tiltaket for fisk, pattedyr og fugl i vassdraget ikke vil være målbare og at opplevelsesverdier i vassdraget for allmennheten ikke vil forringes.

Høring

NVE har mottatt høringsuttalelser fra alle tre høringspartene. Nedenfor gjengis hovedtrekkene i høringsuttalelsene, samt SEs kommentarer til uttalelsene:

Nore og Uvdal kommune

Så langt kommunen kan se, vil allmennhetens interesser i vassdraget i liten grad bli berørt av tiltaket. Kommunen anser at allmennheten i størst grad vil bli berørt av hvordan store mengder fjellmasser blir disponert. To av tre aktuelle områder, Mørkvollen og Straumen, vil trolig medføre transport gjennom Rødberg sentrum. Begge områdene er regulert til massetak, og vil kunne brukes i denne sammenheng. Kommunen opplyser at transport til det tredje alternativet, mellomlagring av fjellmasser nedstrøms Rødberg dam, kan skje utenom Rødberg sentrum. Dette området omfattes i dag ikke av en godkjent reguleringsplan, men er i kommunens arealdel satt av til byggeområde for "vannkraftproduksjon, dam og inntak".

Avslutningsvis forventer kommunen at SE kjører en medvirkningsprosess der Nore og Uvdal kommune er en sentral aktør i den videre detaljplanleggingen av håndtering av fjellmasser, og at massene kommer til samfunnsmessig nytte.

SEs kommentar: SE innser at det vil bli vanskelig å unngå anleggstrafikk mellom sentrum og kraftstasjonsområdet, og er enig med kommunen at alternativet med mellomlagring av masser nedstrøms Rødberg dam kan lede store deler av massetransporten utenom sentrum.

Fylkesmannen i Buskerud

Fylkesmannen går ut fra at den planlagte endringen i slukeevnen ikke vil ha betydning for allmenne interesser tilknyttet Numedalslågen.

Fylkesmannen kan ikke se at virkningene av det nye utslippspunktet i Rødbergdammen er vurdert av SE, og minner om at det som en del av saksbehandlingen må redegjøres for hvordan prinsippene i naturmangfoldloven (nml) §§ 8 – 12 er vurdert og ivaretatt.

Fylkesmannen er ikke kjent med forholdene på de aktuelle deponeringsområdene, og om disse egner seg til deponering eller behandling av 100 000 m³ fjellmasser. Det forutsettes at aktuelle områder for disponering av fjellmasser blir vurdert i samarbeid med Nore og Uvdal kommune, og at forslag til reguleringsplan eller dispensasjon blir behandlet i henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser.

Fylkesmannen minner til slutt om at håndteringen av steinmassene må skje i henhold til bestemmelsene i kapittel 30 i forurensningsforskriften.

SEs kommentar: Norconsult har på vegne av SE utarbeidet en enkel konsekvensutredning ved transport og lagring av fjellmasser, hvor naturmiljø, støy, støv og trafikkssikkerhet er vektlagt. Denne er laget med henblikk på anleggsperioden, og vil bli vedlagt en eventuell søknad. Kunnskapsgrunnlaget for konsekvensutredningen er av Norconsult vurdert å være tilstrekkelig, jf. nml § 8.

Planområdet for et nytt utløp i Rødbergdammen er svært begrenset, og berører i hovedsak akvatisk miljø ved at de åtte eksisterende utløp erstattes av et nytt dykket utløp. SE viser til en intern kartleggingsrapport av det biologiske mangfoldet for reguleringsområdet Nore, utarbeidet i 2010. Den gang ble det ikke lokalisert truede arter, rødlistearter eller spesielle naturtyper i tilknytning til Rødbergdammen. På grunnlag av oppdaterte sjekk i Naturbasen og Artsdatabasen mener SE at det ikke er grunn til å tro at slike arter eller naturtyper nå er lokalisert i Rødbergdammen.

SEs erfaring fra lignende tiltak gir grunn til å tro at endring i vannhastighet og vannmasse på et punkt, vil kunne påvirke arts sammensetningen i bunndyrsamfunnet, og muligens biomassen, ved dette punktet.

Dette kan medføre at hastighetssøkende arter utkonkurrerer andre arter ved nytt utslippspunkt i Rødbergdammen. Samtidig vil områdene rundt de eksisterende åtte utslippspunktene bli overtatt av bunndyrarter som foretrekker stillere vann. SE antar imidlertid at endringene vil være marginale.

Det settes årlig ut fisk i Rødbergdammen, og SE tror ikke et nytt utløp vil endre forholdene for fisk. Heller ikke tilgjengeligheten for fiske vil bli vesentlig endret, bortsett fra at det trolig vil bli mer interessant å fiske ved nytt utløp og tilsvarende mindre interessant å fiske ved dagens åtte utløp.

SE opplyser at bunnvegetasjonen i Rødbergdammen er noe redusert som en følge av at denne har vært regulert i mange år. Selskapet konkluderer med at det ikke er grunn til å tro at det planlagte tiltaket vil endre forholdene for bunnvegetasjonen i nevneverdig grad.

Buskerud fylkeskommune

Buskerud fylkeskommune kjenner ikke til automatisk freda kulturminner i området der nytt Nore I kraftverk planlegges bygget. Fylkeskommunen ber likevel om at NVE tar inn følgende uttalelse i et eventuelt vedtak:

”Dersom det under anleggsarbeidet framkommer automatisk freda kulturminner, må arbeidene straks stoppes og utviklingsavdelingen i fylkeskommunen varsles, jf. kulturminneloven § 8, 2. ledd.”

Det er ikke gjort funn av verken nyere tids eller automatisk freda kulturminner på Mørkvollen massetak eller Straumen massetak. Disse to områdene ble registrert av fylkeskommunen i henholdsvis 2006 og 2004.

Fylkeskommunen kan ikke se at området nedstrøms Rødberg dam er regulert, men kjenner ikke til kulturminner her. Fylkeskommunen forutsetter at de vil få anledning til å uttale seg på nytt i en ny høringsrunde dersom dette alternativet blir valgt og hvis deponeringen krever utvidelse av deponiet.

Buskerud fylkeskommune minner om at kulturmiljøet rundt Nore I kraftverk har høy verneverdi og ber om at det blir tatt hensyn til dette i det videre arbeidet.

SEs kommentarer: SE er inneforstått med at det er stor interesse for eksisterende kraftverksmiljø. Eventuelle anleggsarbeider nær eksisterende bygninger vil ta hensyn til verneinteressene.

NVEs vurdering

Planene med å erstatte dagens Nore I med et nytt Nore I kraftverk, bygd i fjell bak eksisterende kraftverk, innebærer ingen nye reguleringer eller overføringer. Kraftverket vil kobles på vannveien for dagens Nore I, mens nytt utløp i Rødbergdammen vil lokaliseres noe øst for dagens utløp i Rødbergdammen. Det er således ikke nødvendig med en ny reguleringskonsesjon etter vassdragsreguleringsloven, eller endringer i den eksisterende reguleringskonsesjonen av 18.5.2001.

Bygging og drift av et nytt Nore I kraftverk skal vurderes etter vannressursloven (vrl) § 8. Denne bestemmelsen slår fast at "Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget.." uten "... konsesjon fra vassdragsmyndigheten". Et tiltak skal altså konsesjonsbehandles dersom det er til "nevneverdig skade eller ulempe" for allmenne interesser. Det innebærer at NVE i nåværende fase må vurdere tiltakets mulige skader og ulemper. I dette tilfellet må NVE vurdere mulige nye virkninger sett i forhold til eksisterende situasjon. En avveining av både fordeler og ulemper blir først aktuelt dersom tiltaket faktisk skal konsesjonsbehandles.

SE opplever i dag et betydelig flom- og forbitappingstap fra Tunhovdmagasinet, spesielt i sommerukene. Ved å øke slukeevnen fra 72 til 78 m³/s kan noe av dette tapet vinnes inn, samtidig som

det vil gi en økt produksjon på 80 GWh. Opprusting av denne typen er i tråd med målsettingen om økt produksjon av fornybar energi i allerede utbygde vassdrag.

SE har utført analyser på hvordan vassdraget kan bli påvirket ved økt slukeevne. Analysene viser at disponeringen av magasinene endres kun marginalt, og kan gjennomføres innenfor dagens manøvreringsreglement. Analyser ved to punkter nedstrøms Rødberg viser at vannføringen bare endres marginalt noen uker i året, og ligger innenfor usikkerhetsgrensene. Ettersom tiltaket bare vil medføre marginale endringer på magasindisponeringen og vannføringen nedover i Numedalsvassdraget, er det heller ingenting som tilsier at tiltaket vil ha en negativ effekt på naturmiljøet nedstrøms Rødbergdammen.

Fylkesmannen i Buskerud uttaler at virkningene av det nye utslippspunktet i Rødbergdammen ikke er vurdert, og viser til at prinsippene i nml §§ 8 – 12 skal legges til grunn for NVEs beslutning.

SE har i e-post sendt 18.9.2013 kommentert anmerkningen fra Fylkesmannen. I sine kommentarer har SE, etter NVEs synspunkt, gjort rede for konsekvensene ved endret utslippspunkt i Rødbergdammen på en tilfredsstillende måte. SE viser til at Rødbergdammen har vært regulert i mange år, og bunnvegetasjonen er allerede noe redusert som en følge av dette. NVE er enig med SE sin vurdering at det ikke er grunn til å tro at endret utslippspunkt vil påvirke forholdene for fisk og bunnvegetasjonen i nevneverdig grad.

Heller ikke virkningene av nytt utløp på isdannelse og frostrøyk i Rødbergdammen ser ut til å medføre merkbart negative konsekvenser. Dette kommer fram i en rapport Tvede Consult AS har utarbeidet på vegne av SE. Rapporten konkluderer med at arealet med åpent vann i Rødbergdammen i vintermånedene antakelig vil bli noe mindre enn i dag, og at arealet vil bli formet som en råk på tvers av magasinet mellom utløpstunnelen fra Nye Nore I og inntaket til Nore II. Området utenfor dagens Nore I kraftstasjon og oppstrøms mot Rødberg sentrum vil lettere kunne bli islagt og få mer solid is. I tråd med endrete isforhold, er det også sannsynlig at frostrøyken vil bli begrenset til området rett oppstrøms demningen. Det antas at det bare sjeldent vil bli frostrøyk som oppleves som sjenerende lenger oppstrøms enn til dagens kraftstasjonsbygninger. Om sommeren vil vanntemperaturen kunne bli litt høyere i øvre halvdel av Rødbergdammen.

Temperaturen på avløpsvannet fra Nore II vil stige litt i vintermånedene, men bare noen tidels grader. Økningen i vanntemperatur kombinert med noe større driftsvannføring i vintermånedene, vil likevel kunne resultere i et litt større åpent område på Norefjorden nedstrøms Nore II og Uvdal II. Videre nedover vassdraget vil det neppe bli merkbare endringer av isforholdene.

Buskerud fylkeskommune viser til kulturminneloven § 8, 2. ledd og ber om at NVE tar inn en uttalelse om stans av anleggsarbeidet og varsling til fylkeskommunen dersom det fremkommer automatisk fredete kulturminner. Etter NVEs vurdering er Statkraft allerede bundet av §§ 8 – 10 i kulturminneloven gjennom vilkårspost 9 i reguleringskonsesjonen av 18.5.2001. NVE ser derfor ikke nødvendigheten av å ta inn uttalelsen i dette vedtaket.

Basert på de foreliggende opplysningene om virkninger av tiltaket, deriblant på:

- vannføring, magasindisponering, erosjon og naturmiljø nedover i vassdraget,
- bunnvegetasjonen og fisk i Rødbergdammen,
- isforhold og frostrøyk i Rødbergdammen,

kan ikke NVE se at tiltaket vil være til nevneverdig skade eller ulempe på allmenne interesser slik at det utløser plikt til konsesjonsbehandling etter vrl § 8. NVE merker seg at ingen av høringspartene har

vurdert tiltaket opp mot vrl § 8 annerledes. Nore I kraftverk ble satt i drift i 1928 og har ikke egen konsesjon etter vassdragslovgivningen. Driften er imidlertid basert på eksisterende reguleringskonsesjon og manøvreringsreglement, meddelt ved kgl.res. av 18.5.2001 til Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB). Etter NVEs vurdering kan omsøkt tiltak skje innenfor rammen av gjeldende reguleringskonsesjon og vilkårene som er fastsatt i den.

Basert på de fremlagte opplysningene om tiltaket og dets virkninger, anser NVE at kravene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 om prinsipper for offentlig beslutningstaking er oppfylt.

Forskrift om rammer for vannforvaltning (vannforskriften) § 12 omhandler nye inngrep i en vannforekomst. Ettersom tiltaket kan gjennomføres innenfor rammen av den eksisterende konsesjonen og ikke utgjør et nytt inngrep i vannforekomsten som påvirker miljøtilstanden i nevneverdig grad, vil tiltaket ikke bli omfattet av vannforskriftens § 12.

SE ber NVE avklare om håndtering av 80.000 – 130.000 m³ fjellmasser vil ha så vesentlige virkninger for miljø og samfunn at disponeringen av fjellmassene skal konsekvensutredes, jf. konsekvensutredningsforskriften § 3. Ettersom tiltaket som helhet ikke utløser plikt til konsesjonsbehandling etter vrl § 8, er det NVEs vurdering at disponering av masser ikke omfattes av konsekvensutredningsforskriften. Innenfor rammene av kravene i vilkårspost 6 i reguleringskonsesjonen av 18.5.2001, har NVE tilstrekkelig myndighet som sikrer at fjellmassene blir disponert på en forsvarlig måte. Endelig valg av deponi, plassering og massebruk vil bli ivaretatt i detaljplanleggingsfasen. NVE forutsetter at SE har et nært samarbeid med Nore og Uvdal kommune om deponiplassering og bruk av masser i forbindelse med utarbeidelse av detaljplaner. Kommunen har uttalerett til detaljplanene, jf. vilkårspost 6 i reguleringskonsesjonen av 18.5.2001.

NVEs vedtak

Med hjemmel i vannressursloven § 18 og delegering til NVE fra Olje- og energidepartementet av 19. desember 2000, vedtar NVE at de fremlagte planene om nye Nore I kraftverk ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven.

Vedtaket forutsetter at tiltaket gjennomføres i samsvar med fremlagte planer. Dersom planene endres, må tiltaket vurderes på nytt. Iverksetting av konsesjonspliktig tiltak uten nødvendig konsesjon er straffbart etter vannressursloven § 63.

Vi gjør oppmerksom på at selv om tiltaket ikke er konsesjonspliktig etter vannressursloven, gjelder aktsomhetsregelen i vannressursloven § 5 og vannressursloven § 41 om nedlegging av vassdragsanlegg.

Vedtaket er fattet under forutsetning av at tiltaket settes i gang senest innen fem år fra vedtakets dato, jf. vannressursloven § 19. Det kan søkes om utsettelse én gang.

Videre oppfølging

Ved eventuell bygging av nye Nore I kraftverk, kan NVE i medhold av eksisterende vilkår i reguleringskonsesjonen av 18.5.2001 følge opp planlegging, bygging og drift av det nye anlegget. NVE skal godkjenne detaljplanene før anleggsarbeidene settes i gang.

SE opplyser at selskapet er inneforstått med at det er stor allmenn interesse for eksisterende kraftverksbygning. Bygget fra 1928 har stor kulturhistorisk verdi. I KINK-prosjektets rapport fra 2006 er Nore I vurdert å være et bevaringsverdig kulturminne. NVE merker seg at SE oppgir at byggets framtid har vært diskutert med kulturminnemyndighetene. NVE forventer at endelig beslutning om kraftverkbyggets framtid skjer i samråd med kulturminnemyndighetene.

SE må søke NVE om anleggskonsesjon etter energiloven.

En utbygging med hjemmel i en konsesjon etter vassdragslovgivingen er fritatt for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Videre gjør vi oppmerksom på at tiltakshaver selv må avklare forholdene til de private interessene som eventuelt blir berørt som følge av tiltaket, deriblant private grunneiere til aktuelle massedeponier. NVE vurderer ikke de privatrettslige forholdene.

NVE forutsetter at krav som følger av forurensningsloven og forurensningsforskriften etterleves ved bygging av nytt Nore I. Eventuelle uavklarte forhold tas opp direkte med Fylkesmannen i Buskerud.

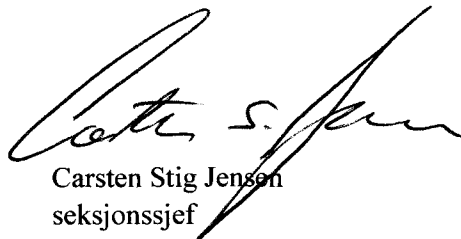
Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Kopi: Nore og Uvdal kommune, 3630 RØDBERG
Buskerud fylkeskommune, Postboks 3563, 3007 DRAMMEN
Fylkesmannen i Buskerud, Postboks 1604, 3007 DRAMMEN
Nore Energi AS, Sentrum 2, 3630 Rødberg
EB Nett AS, Postboks 7007, 3007 Drammen
Statnett SF, Postboks 4904 Nydalen, 0423 Oslo